

รายงานการติดตามและประเมินผล
โครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคุ่มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น
ประจำปี 2565

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทร. 0-4323-6793 www.kkpao.go.th

คำนำ

รายงานการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและ การจัดกิจกรรม
คຸ້ມວັດທະນະຣຸຊັງຫວັດຂອນແຄ່ນ ประจำปี 2565 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงระดับความสำเร็จของโครงการ
ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ระดับความพึงพอใจของประชาชน หน่วยงานราชการ/องค์กรเอกชน ที่มีต่อ
การดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ภายในคຸ້ມວັດທະນະຣຸຊັງຫວັດຂອນແຄ່ນ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการรับรู้
ร่วมคิด/ร่วมวางแผน ร่วมตรวจสอบ และ ร่วมดำเนินงานโครงการ เกิดเครือข่ายความร่วมมือและบูรณาการ การทำงานระหว่าง
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กับส่วนราชการ/หน่วยงาน องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและ
เป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานโครงการ และปัญหาอุปสรรค ระหว่างการดำเนินโครงการ/กิจกรรม รวมถึงแนวทาง
แก้ไข ปรับปรุง การดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คณะผู้จัดทำ โดยฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล หวังเป็น
อย่างยิ่งว่ารายงานการติดตามและประเมินผลโครงการฉบับนี้ จะเกิดประโยชน์ ต่อประชาชน ผู้บริหาร ส่วนราชการและภาคเอกชน
ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานโครงการได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์
ในการดำเนินงานโครงการมีลักษณะเป็นไป ตามหลักเกณฑ์การบริหารจัดการที่ดี และมีความยั่งยืน

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล ส่วนแผนและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
มกราคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการติดตามและประเมินผล	1
วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	2
ขอบเขตการติดตามและประเมินผล	3
ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการติดตามและประเมินผล	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดเกี่ยวกับงานเทศกาลใหม่	5
แนวคิดเกี่ยวกับประเพณีการผูกเสี่ยว	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
บทที่ 3 วิธีการติดตามและประเมินผล	15
แนวทางการประเมินผล	15
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	15
การเก็บรวบรวมข้อมูล	15
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	16
การวิเคราะห์ข้อมูล	16
การนำเสนอ	16
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	17
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	17
ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	21
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	24
วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	24
แนวทางและวิธีการประเมินผล	24
สรุปผลการติดตามและประเมินผล	25
อภิปรายผล	26
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการติดตามและประเมินผล	27
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาพกิจกรรม	
แบบสอบถาม	

-ค-

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ในครั้งนี้ สามารถสรุปอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

- 1.1 เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จของ โครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 1.2 เพื่อให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจ ของประชาชน หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ที่มีต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ภายในคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น
- 1.3 เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็น ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการรับรู้ ร่วมคิด/ร่วมวางแผน ร่วมตรวจสอบและร่วมดำเนินงาน โครงการ ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและบูรณา การการทำงานระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กับส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรเอกชนและ ประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานโครงการ
- 1.4 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ระหว่างการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม

2. แนวทางและวิธีการประเมินผล

ศึกษารายละเอียดการประเมินจากคู่มือการใช้โปรแกรม เพื่อสร้างความเข้าใจรายละเอียดในแต่ละ ขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้ วัตถุประสงค์ที่เหมาะสม ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมปรับปรุงวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ บางประการ กำหนดประเด็นประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรม แล้วเลือกใช้ประเด็นที่ เหมาะสม อย่างไรก็ตามได้ปรับปรุงประเด็นขึ้นใหม่บางประเด็น เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผลโครงการและพัฒนาเครื่องมือประเมินคือแบบสอบถาม (ปลายเปิด-ปิด)

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้างทั่วไป ที่เข้ามาเยี่ยมชมคัมภีร์วัฒนธรรม จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๒๕๐ ราย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล คือแบบสอบถาม (ปลายเปิด-ปิด) แบ่งออกเป็น

3 ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม
- ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการทอดแบบสอบถามและสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ณ ศาลาผูกเสี่ยวและคัมภีร์วัฒนธรรม หน้าศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ในงานเทศกาลโหมขนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ฟาวเวอร์ ประจำปี 2565 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2565

3. สรุปผลการติดตามและประเมินผล

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 และเป็นเพศชาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60 จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 250 คน

3.2 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมคุ่มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565

แสดงผลการประเมินระดับความคิดเห็น ของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคุ่มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ระหว่างการดำเนินโครงการ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.08 สำหรับการประเมินความพึงพอใจในรายประเด็นคำถาม มีผลความพึงพอใจจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

1.ด้านการประชาสัมพันธ์ (%)

1.1. การประชาสัมพันธ์การแสดงในแต่ละวันชัดเจนชวนให้ติดตาม	คิดเป็นร้อยละ 90.8
1.2. ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณี เหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 90.4
1.3. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั่วถึง	คิดเป็นร้อยละ 90.2
1.4. การประชาสัมพันธ์มีการสื่อสารที่เหมาะสมและชวนให้ติดตาม	คิดเป็นร้อยละ 90.2
1.5. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมในแต่ละวันชัดเจนเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 89.6
1.6. มีเอกสาร/แผ่นพับ/ข้อมูล การให้บริการเพียงพอ	คิดเป็นร้อยละ 88.0

2.ด้านสถานที่จัดงาน (%)

2.1. การตกแต่งสถานที่บริเวณคุ่มวัฒนธรรมสวยงามเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 92.8
2.2. ระบบเครื่องเสียง/แสง การจัดการแสดงบริเวณคุ่มวัฒนธรรม	คิดเป็นร้อยละ 92.8
2.3. สถานที่/พื้นที่ บรรยากาศการจัดงานเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 92.6
2.4. การต้อนรับ/การอำนวยความสะดวกเข้าร่วมงานในคุ่มวัฒนธรรม	คิดเป็นร้อยละ 92.6
2.5. สถานที่จัดงานสื่อถึง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 91.8
2.6. สถานที่นั่งชมการแสดงบนเวที มีความพอเพียง เหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 90.2

3. ด้านการจัดกิจกรรมบริเวณคุ่มวัฒนธรรม (%)

3.1. กิจกรรมประกวดด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 93.6
3.2. กิจกรรมการแสดงมีความสวยงาม แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 93.4
3.3. การจัดกิจกรรมเปิดโอกาสทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม	คิดเป็นร้อยละ 93.4
3.4. กิจกรรมการแสดง ส่งเสริมความรู้ สร้างคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 93.2
3.5. กิจกรรมการแสดงมีความน่าสนใจ สวยงามและมีความหลากหลาย	คิดเป็นร้อยละ 93.2
3.6. การจัดลำดับกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับช่วงเวลา	คิดเป็นร้อยละ 92.2

จากการสรุปผลค่าระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมคุ่มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมบริเวณคุ่มวัฒนธรรม การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่มีความเหมาะสม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 93.6 ที่ประชาชนมีความพึงพอใจมากที่สุดในการตอบแบบสอบถาม เพราะมีความหลากหลายในด้านกิจกรรมการแสดง ทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน เช่น การประกวดหมอลำกลอน การแสดงโปงลางอีสาน

การแสดงดนตรีพื้นบ้าน ที่แสดงให้เห็นถึงความสวยงาม เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่ม เกิดความสนุกสนาน ความประทับใจในวัฒนธรรมอีสาน ที่สืบทอดมาตั้งแต่ บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน รองลงมา ก็จะเป็นในส่วนของการจัดงาน ในด้านการตกแต่งสถานที่บริเวณ คุ่มวัฒนธรรมสวยงามเหมาะสม และระบบเครื่องเสียง/แสง การจัดการแสดงบริเวณคุ่มวัฒนธรรม ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 92.8 ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจ ในการ จัดงานดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วม กิจกรรมมีความเพลิดเพลิน ในรูปแบบ ของการตกแต่งสถานที่ และระบบแสง/สี/เสียง ของการจัดงานที่ได้ นำเอาเอกลักษณ์วัฒนธรรมอีสาน มาจัดรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานเกิดความประทับใจ และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอีสาน และผลการประเมินความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 90.8 นั้น ผู้จัดโครงการต้องเพิ่ม การประชาสัมพันธ์ ให้ผู้เข้าร่วมงาน ได้รับรู้ถึงการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ Website/Facebook/Line วิทยุ เป็นต้น ให้มีความ หลากหลายมากขึ้น เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

4. อภิปรายผล

จากการติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคุ่มวัฒนธรรมจังหวัด ขอนแก่น ประจำปี 2565 พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ จึงได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. วิธีการหรือขั้นตอนของการผูกเสี่ยว ภายในคุ่มวัฒนธรรมของในงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณี ผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่น ซอฟต์แวร์ประจำปี 2565 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2565 ประจำปี 2565 จากการติดตามพบว่าในขั้นตอนของ การผูกเสี่ยว แบ่ง ออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนของการเตรียมงาน และขั้นตอนในการผูกเสี่ยว สำหรับขั้นตอนของการเตรียม งานจะรวมถึงการวางแผนให้หน่วยต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดขอนแก่น มาร่วมแสดงความ คิดเห็นในการเตรียมงาน และร่วมงานพิธีผูกเสี่ยวในพิธีเปิดงานคุ่มวัฒนธรรม ตามที่จังหวัดขอนแก่นมอบหมาย ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการสนับสนุนงบประมาณ และ ดำเนินการจัดกิจกรรมภายในคุ่มวัฒนธรรม ได้แก่ การผูกเสี่ยว การแสดงศิลปวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นบ้าน ของชาวอีสาน การประกวดพานบายศรีและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้บริหารจัดการหรือเตรียมงานแบบมีส่วนร่วม โดยการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ เกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของการทำงาน ตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม(The Theory of Participation) โดยร่วมตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผนและการปฏิบัติการหรือการร่วมดำเนินการ ในการผูกเสี่ยว กล่าวคือมี ส่วนร่วมในการวางแผน การจัดหาคู่เสี่ยวและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการแสดง ประกวดศิลปะพื้นบ้านของ ชาวอีสานในแต่ละวัน ซึ่งได้แก่ การแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน วงโปงลาง การประกวดสร้อยกัญญา การประกวด กลองยาว การประกวดหมอลำกลอน การประกวดพานบายศรี และงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของนิภารัตน์ แก้วบุญเรือง (2548) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยวผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผูกเสี่ยว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผูกเสี่ยว เช่น ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียมงาน และขั้นตอนปฏิบัติการ

ส่วนขั้นตอนติดตามและประเมินผลยังไม่ได้ดำเนินการ เป็นที่สังเกตว่างานวิจัยของกฤษฎา พลเรือง และ งานวิจัยของ นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง ไม่มีการติดตามและประเมินผลการผูกเสี่ยวรวมทั้ง การจัดกิจกรรมภายใน คุ่มวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าการวิจัยของ กฤษฎา พลเรือง จะมีการติดตามและประเมินผล บ้างแต่ก็ไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็อาจได้ว่า ผู้ดำเนินการผูกเสี่ยว อาจจะให้ความสนใจและให้ความสำคัญ ในขั้นการติดตาม และ ประเมินผลการผูกเสี่ยวน้อยกว่า ขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินพิธีผูกเสี่ยว เพราะการประเมินผลการผูกเสี่ยวนั้น

ต้องรวบรวมข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการผูกเสี่ยวและคู่เสี่ยวด้วยกรณีการรวบรวมข้อมูลจากคู่เสี่ยวจะพบข้อจำกัดหลายประการเป็นต้นว่าเรื่องความยุ่งยากในการประสานงานคู่เสี่ยว เนื่องจากที่อยู่ของคู่เสี่ยวไม่ละเอียดชัดเจนและงบประมาณและเวลา มีข้อจำกัดก็ยากที่จะดำเนินการได้

2. แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ในงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ประจำปี 2565 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2565 จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ในงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ประจำปี 2565 นั้นได้แก่ การรักษาอุดมคติและความหมายของคำว่า “เสี่ยว” ให้ได้มาตรฐานและการอนุรักษ์ สืบสานประเพณีท้องถิ่นของชาวอีสาน ให้คงอยู่สืบไปตกทอดไปยังคนรุ่นหลัง มิให้หายไป จากสังคมชาวอีสาน ควรให้องค์กรทั่วไปได้เรียนรู้และปฏิบัติให้ถูกต้อง ควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น Line Website และ Facebook ที่ประชาชนเข้าถึงง่าย ควรปลูกฝังกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา ให้รู้จักประเพณีผูกเสี่ยวและการแสดงศิลปะพื้นบ้านของชาวอีสาน โดยการให้เข้าร่วมกิจกรรม ในเทศกาลต่าง ๆ และพิธีผูกเสี่ยว การจัดหาคู่เสี่ยว ควรเป็นผู้ที่มีความรักใคร่รู้จักกันมาก่อนก็ยิ่งดี ควรจัดทำหลักสูตรหรือโครงการเกี่ยวกับ ประเพณีผูกเสี่ยวและการแสดงพื้นบ้าน ของชาวอีสาน เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และประโยชน์ของการผูกเสี่ยว ควรรณรงค์ การจัดพิธีผูกเสี่ยวในเชิงกว้างและเชิงลึก ตลอดจนส่งเสริมวัฒนธรรม การแต่งตัวของคู่เสี่ยวในวันทำพิธีผูกเสี่ยว จะได้สืบสานประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการแต่งกายพื้นเมืองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา พลเรือง (2551) และงานวิจัยของนิภารัตน์ แก้วบุญเรือง (2548) ในประเด็นการประชาสัมพันธ์ ของประเพณีผูกเสี่ยวควร ให้มากกว่านี้ และควรเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการผูกเสี่ยวในงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ประจำปี 2565 ไว้ทุกปีด้วย

5. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการติดตามและประเมินผล

แนวทางในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์การผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมภายในคัมภีร์วัฒนธรรมให้โดดเด่นและทันสมัย ป้ายไฟวิ่ง และลงโซเชียลให้ครอบคลุมโดยเฉพาะ Line Website และ Facebook
2. ผู้เกี่ยวข้องควรขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังเยาวชน นักเรียน นักศึกษา โดยการปลูกฝังให้มৌถึความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเพณีการผูกเสี่ยวและกิจกรรมการแสดงศิลปะพื้นบ้านให้หลากหลาย มีการประยุกต์ให้ทันสมัย
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีกิจกรรมการแสดงดนตรีพื้นบ้านถิ่นอีสาน เพื่อให้เกิดความหลากหลายเกิดความสนุกสนาน ให้ผู้เข้าร่วมงานได้แสดงออกร่วมกัน และเกิดความประทับใจ
4. ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการผูกเสี่ยว ควรเก็บรวบรวมข้อมูลของคู่เสี่ยวที่สมัครผูกเสี่ยวในงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานของคู่เสี่ยว และประโยชน์ในการติดตามประเมินผลครั้งต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565 มาตรา 45 (7 ทวิ) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ที่ดั่งงามของท้องถิ่น กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 17 (14) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่ดั่งงาม ของท้องถิ่นและประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 ข้อ 2 (4) การส่งเสริมจารีต ประเพณีวัฒนธรรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุน และพาณิชย์กรรมของจังหวัด เมื่อพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จึงได้จัดทำโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ขึ้น ในงานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ฟาวเวอร์ประจำปี 2565 ซึ่งกำหนดจัดงานระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน ถึง 10 ธันวาคม 2565 โดยก่อนเริ่มพิธีเปิดงานได้มีการแสดงทางวัฒนธรรมบริเวณหน้าพระธาตุศิโรตธม ภายในหมู่บ้านขอนแก่น วิถีไทบ้านขอนแก่น และเคลื่อนขบวนไปยังเวทีกลาง และมีการแสดงในพิธีเปิดงานที่ยิ่งใหญ่ และสวยงามในชุดการแสดง “เลอเลิศวิไลผ้าไหมมัดหมี่ อ่อนช่อนวิถีเสียงลำเสียงแคน” ซึ่งการจัดงานเทศกาลไหมฯ ในปีนี้ จัดต่อเนื่องเป็นปีที่ 43 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน ถึง 10 ธันวาคม 2565 รวม 12 วัน 12 คืน ณ บริเวณสนามศาลากลางจังหวัดขอนแก่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ของจังหวัดขอนแก่น และ ภาคอีสาน โดยในปีนี้นี้สืบสานผ่าน “เอือนโบราณ วิถีไทบ้านขอนแก่น” ประเพณีผูกเสี่ยว การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อจะได้ไม่หลงลืมรากเหง้าของตัวเอง รวมถึงการเสริมสร้างพัฒนาผ้าไหมและ ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ซึ่งจะได้ถึงวิถีชีวิตของคนอีสาน และคนขอนแก่นที่มีประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งงาม แสดงออกซึ่งความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทรให้แก่กันและกันซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแสดงให้เห็นศักยภาพอันโดดเด่นเป็น ซอฟต์แวร์ฟาวเวอร์ของจังหวัดขอนแก่น ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดผ่านวัฒนธรรมสามารถนำความเป็นไทยสู่การเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยสู่เวทีโลก

จุดเด่นของงานในปีนี้อยู่ที่ การแสดงเอกลักษณ์ความงดงามของลายผ้าไหมจังหวัดขอนแก่น และการรื้อฟื้นสืบสานศิลปวัฒนธรรมของคนอีสานที่มีมาแต่โบราณ โดยเฉพาะการสร้างเอือน หรือบ้านที่อยู่อาศัยของแต่ละอำเภอ ทั้ง 26 อำเภอ ของจังหวัดขอนแก่น ที่นำเรือนไม้เก่าที่มีอยู่ในพื้นที่มาดัดแปลงสร้างเป็นเอือน หรือบ้านไม้แบบโบราณ รวมเป็นหมู่บ้านชุมชนโบราณ เรียกว่า “เอือนโบราณ วิถีไทบ้านขอนแก่น” ให้ยังคงอยู่สืบทอดเป็นมรดกของคนภาคอีสานตลอดไป รวมทั้งการยกระดับผ้าไหมไทย ให้เป็นที่รู้จักไปสู่ระดับนานาชาติ และสืบสานประเพณีผูกเสี่ยว คำว่าเสี่ยวเป็นภาษาอีสานแท้ๆ ที่มีความหมายที่ดั่งงาม หมายถึงมิตรแท้หรือเพื่อนแท้ ที่มีความผูกพันและจริงใจต่อกัน” นอกจากนี้ ภายในงานยังมีกิจกรรมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น การแสดงหมอลำ การจำหน่ายสินค้าโอท็อป สินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น มีผ้าไหมนานาชาติที่นำมาจัดแสดงและจำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ใหม่ของประเทศกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ คือ จีน เวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า และไทย

โดยมีประเด็นหลักหรือแนวทางในการจัดงานคือ 1) งานเทศกาลไหม จะแสดงเอกลักษณ์ความสวยงามของลายผ้าไหมของชาวขอนแก่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งรวมผ้าไหม ที่มากและสวยที่สุดในประเทศไทย 2) ประเพณีผูกเสี่ยว ถือเป็นประเพณีพื้นบ้านสืบทอดกันมานาน จนเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น แสดงออกถึงความรัก ความผูกพันประดุจพี่น้อง 3) งานกาชาดจังหวัด เป็นองค์กรหลักสำคัญ ในการสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ เป็นองค์กรที่จะส่งเสริมโอกาสทางสังคมให้กับพี่น้องประชาชน ซึ่งในงานเทศกาลไหมของทุกปี ได้จัดให้มีการผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมที่คຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการดำเนินการในกิจกรรมดังกล่าวจังหวัดขอนแก่น ได้มอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก สนับสนุนงบประมาณและดำเนินกิจกรรมภายในคຸ່ມวัฒนธรรม ได้แก่ การผูกเสี่ยว การแสดงศิลปวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นบ้านของชาวอีสาน การประกวดพานบายศรีและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจ อำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนดข้างต้น จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป เป็นที่ยอมรับสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดขอนแก่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชาวจังหวัดขอนแก่น ให้รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้ง ส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่นให้ยั่งยืนตลอดไป

เพื่อให้ทราบผลสำเร็จการบริหารจัดการโครงการดังกล่าว มีประสิทธิภาพ เกิดความคຸ່ມค่า และยั่งยืน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมาย ของโครงการที่กำหนดไว้ รวมทั้งหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการปฏิบัติงาน และเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด/ร่วมวางแผน เช่น ให้ข้อมูลข้อเท็จจริงให้ความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินโครงการ ทำให้เกิดบูรณาการการทำงานและเกิดความร่วมมือระหว่างกันของหน่วยงาน ที่เข้าร่วมดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานโครงการ มีลักษณะเป็นไปตามหลักเกณฑ์การบริหารจัดการที่ดี และมีความยั่งยืนต่อเนื่อง สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ โดยฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล จึงได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

- 2.1 เพื่อทราบความสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 2.2 เพื่อทราบถึงระดับความพึงพอใจของประชาชน หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ที่มีต่อการดำเนินโครงการ / กิจกรรม ต่าง ๆ ภายในคຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น
- 2.3 เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดงานในคຸ່ມวัฒนธรรมเป็นข้อมูลในการจัดงานครั้งต่อไป
- 2.4 เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง ระหว่างการดำเนินการโครงการ

3. ขอบเขตของการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล ครั้งนี้ ได้ดำเนินการติดตามโดยมีกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นที่ศึกษาและพื้นที่ดำเนินการติดตามโครงการ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้างทั่วไป ที่เข้ามาเยี่ยมชมคัมภีร์วัฒนธรรม จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๒๕๐ ราย

3.2 ประเด็นที่ติดตาม ได้แก่

1.) ระดับความคิดเห็น ระดับความพึงพอใจ การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมงาน โครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565

2.) ปัญหาอุปสรรค ของการดำเนินการโครงการและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

3.3 พื้นที่ดำเนินการติดตาม คือ พื้นที่จัดงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์แฟร์ ประจำปี 2565

3.4 การประเมินผลสถิติที่ใช้ในการประเมินใช้เกณฑ์ความถี่ของคะแนน และจำนวนร้อยละในการเปรียบเทียบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล

4. ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

4.1 ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจในการดำเนินการบริหารงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ทราบผลการดำเนินงานตามโครงการและการใช้จ่ายงบประมาณว่าเป็นไปด้วยความประหยัดและคุ้มค่าหรือไม่

4.3 นำผลจากการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการที่ได้อนุมัติบรรลุตามวัตถุประสงค์จากยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งนโยบายของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการติดตามโครงการ

5.1 ทำให้ทราบถึงความสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

5.2 ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของประชาชน หน่วยราชการ/องค์กรเอกชน ที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ภายในคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น

5.3 ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของประชาชนและ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการรับรู้ร่วมคิด/ร่วมวางแผน ร่วมตรวจสอบและร่วมดำเนินโครงการ ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ และบูรณาการการทำงานระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กับส่วนราชการ/หน่วยงานองค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานโครงการ

5.4 ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง ระหว่างการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

6. นิยามคำศัพท์เฉพาะ

6.1 การจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรม หมายถึง การแสดงศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านของชาวอีสานที่จัดให้มีขึ้นในบริเวณศาลาผูกเสี่ยว จังหวัดขอนแก่น

6.2 แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว หมายถึง ทิศทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยวในงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและ งานกาชาด จังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ซึ่งเป็นงานประจำปีจังหวัดขอนแก่น

6.3 วิธีการหรือขั้นตอนการผูกเสี่ยว หมายถึง ขั้นตอนการผูกเสี่ยวในงานเทศกาลโหม่นนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ตั้งแต่เริ่มต้นพิธีการจนถึงสิ้นสุดพิธีการ ได้แก่ ขั้นตอนในการเตรียมงานและขั้นตอนในพิธีผูกเสี่ยว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ในครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับงานเทศกาลไหม
 - 1.1 ความสำคัญ
 - 1.2 ประวัติความเป็นมา
2. แนวคิดเกี่ยวกับประเพณีการผูกเสี่ยว
 - 2.1 ความหมาย
 - 2.2 ประวัติความเป็นมา
 - 2.3 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการผูกเสี่ยว
3. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 3.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
 - 3.3 รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับงานเทศกาลไหม

1.1 ความสำคัญ

งานเทศกาลไหมเป็นงานที่จังหวัดขอนแก่น ได้จัดขึ้นทุกปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2522 จนถึงปัจจุบันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพการทอผ้า มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมออกฐานแสดง ผลิตภัณฑ์และจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง (ผ้าไหม) และของที่ระลึกอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีการแสดงเพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีผูกเสี่ยว ก็เป็นประเพณีสำคัญที่จัดขึ้นพร้อมกันกับเทศกาลไหม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนในท้องถิ่น และคนในชาติมีความรักความกลมเกลียว สมัคสมานสามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คำว่า “เสี่ยว” เป็นภาษาถิ่นอีสาน แปลว่า มิตรแท้ เพื่อนแท้ เพื่อนตาย มีความผูกพันซื่อสัตย์ และจริงใจต่อกัน

1.2 ประวัติความเป็นมา

งานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ หรือที่นิยมเรียกกันว่า งานไหม หรืองานเทศกาลไหม จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2522 สมัยนายชำนาญ พงนา เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐาน การจัดงานอยู่ 2 คน คือ นายอเนก โรจน์ไพบูลย์ และนายจิรินทร์ กาญจน์มัย ริเริ่มและผลักดันจนเป็นที่ยอมรับและได้รับความสนใจแพร่หลาย จนทุกวันนี้การจัดงานครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2522 ใช้ชื่อว่า “งานเทศกาลไหมขอนแก่น เนื่องจากยังไม่ได้รวมเอาประเพณี ผูกเสี่ยวมาไว้ในงาน จนมาปี 2523 ได้นำประเพณีผูกเสี่ยวเข้ามาจัดร่วมกับงานเทศกาลไหม จากการริเริ่มของ นายเลื่อน รัตนมงคล ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอเปือยน้อยในสมัยนั้น ซึ่งพิธีผูกเสี่ยวนี้มีการจัดอย่างเป็นทางการที่กิ่งอำเภอเปือยน้อย และจังหวัดได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในพิธีดังกล่าว เพื่อทำการอนุรักษ์และส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งผลดีต่อการเมือง การปกครอง จึงนำมาผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดงานประจำปีของจังหวัด และให้เป็นชื่อของงานด้วย ตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา คือ เทศกาลไหมขอนแก่น และประเพณีผูกเสี่ยว ปี 2523 ต่อมาในปี 2524 และปี 2525 ได้ใช้ชื่องานว่า “เทศกาลไหมขอนแก่นและพิธีผูกเสี่ยว”

ซึ่งการใช้ชื่องานจะมีการเปลี่ยนอยู่เรื่อย จนปี 2526 ได้มีการพิจารณาชื่อ เหตุผล และแสดงความคิดเห็นว่า ชื่อที่จะใช้เป็นชื่อของงานมีการแสดงความคิดเห็น 2 ประการ คือ

1. คำว่า “ขอนแก่น” ที่ต่อจากเทศกาลไหม น่าจะอยู่ในตำแหน่งที่แสดงความเป็นเจ้าของทั้ง “งานไหมและผูกเสี่ยว” ถ้าหากคงไว้ตามเดิมก็จะทำให้เข้าใจว่าเทศกาลไหม เป็นของจังหวัดขอนแก่น ส่วนประเพณีผูกเสี่ยว ไม่ใช่ แต่ถ้าหากจะนำไปไว้หลังคำว่า “ประเพณีผูกเสี่ยว” ก็จะทำให้มีความรู้สึกชื่อของงานซึ่งยาวอยู่แล้วนั้นยาวขึ้นไปอีก

2. งานเทศกาลไหมนี้ “ดัง” พอสมควรแล้วและกำลังจะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไม่จำเป็นต้องระบุว่า เป็นงานของจังหวัดใดเพียงบอกว่า “งานไหม” ก็ต้องเข้าใจทันทีว่าต้องไปขอนแก่น เป็นงานของขอนแก่นและที่สุดก็ได้ผลสรุปว่าใช้ชื่องานว่า “งานเทศกาลไหมขอนแก่นและพิธีผูกเสี่ยว”

ปี พ.ศ. 2526 ได้เพิ่มคำว่า งานกาชาดเข้าไปด้วย จึงมีชื่องานว่า “งานเทศกาลไหมประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนปัจจุบัน พร้อมได้มีการเพิ่มวันจัดงานจากทุกปี ที่จัดเพียง 7 วัน มาเป็น 10 วันด้วย

ปี พ.ศ. 2528 ได้พิจารณาจัดกิจกรรมประเพณีผูกเสี่ยว เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ จึงเหลือเพียง “งานเทศกาลไหมและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น”

ปี พ.ศ. 2529 พิธีผูกเสี่ยว ได้นำกลับมาจัดเป็นหลักของงานอีก จึงใช้ชื่องานเหมือนเดิม คือ “งานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น” และใช้มาจนทุกวันนี้

ปี พ.ศ. 2532 ได้เพิ่มวันจัดงานอีก 2 วัน ในวันที่ 9,10 ธันวาคม, 2532 เพื่อนำรายได้เฉพาะ 2 วันนี้ สมทบทุนปรับปรุงและบูรณะอนุสาวรีย์ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ บริเวณสวนรัชดานุสรณ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบริเวณจัดงานฯ ตั้งแต่นั้นมาการจัดงานจึงมี 12 วันจนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2535 – 2537 มีการย้ายสถานที่จัดงานจากที่เคยจัด คือจากสนามหน้าศาลากลางจังหวัดไปจัด ณ สนามกีฬากลางจังหวัด

ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน การจัดงานกลับมาที่หน้าศาลากลางจังหวัดขอนแก่นเหมือนเดิม

วัตถุประสงค์หลักการจัดงานการจัดงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น กำหนดตั้งแต่ วันที่ 29 พฤศจิกายน – 10 ธันวาคม ของทุกปี รวม 12 วัน 12 คืนนั้น มีแนวทางการจัดงาน หรือประเด็นหลัก เน้นหนัก ใน 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 งานเทศกาลไหม จะแสดงเอกลักษณ์ความสวยงามของลายผ้าไหมของชาวขอนแก่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งรวมผ้าไหม ที่มากและสวยที่สุดในประเทศไทย

ประการที่ 2 ประเพณีผูกเสี่ยว ถือเป็นประเพณีพื้นบ้านสืบทอดกันมานาน จนเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น แสดงออกถึงความรัก ความผูกพัน ประดุงพี่น้อง

ประการที่ 3 งานกาชาดจังหวัด เป็นองค์กรหลักสำคัญในการสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ เป็นองค์กรที่จะส่งเสริมโอกาสทางสังคมให้กับพี่น้องประชาชน

ปี พ.ศ. 2545 มีการเพิ่มวันจัดงานอีก 2 วัน คือระหว่างวัน 29 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 12 ธันวาคม 2545 รวม 14 วัน

ปี พ.ศ.2546 กำหนดจัดงาน 12 วัน เช่นเดิม แต่มีการปรับเปลี่ยนวันให้เร็วขึ้น เนื่องจากจะมีพิธีเปิดศาลากลางจังหวัดขอนแก่น หลังใหม่ โดยเลื่อนวันเร็วขึ้น คือการจัดระหว่างวันที่ 27 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2546 ทั้งนี้เพื่อให้มีเวลาเตรียมสถานที่ประกอบพิธี คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานประกอบ พิธีเปิดอาคารศาลากลางจังหวัดขอนแก่น (หลังใหม่) อย่างเป็นทางการ ในวันที่ 12 ธันวาคม 2546 จึงมีการเลื่อนการจัดงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2546 เป็นวันที่ 27 พฤศจิกายน – 8 ธันวาคม 2546 รวมเวลาจัดงาน 12 วัน เหมือนเดิม

สำหรับการนับปีการจัดงาน หากนับการจัดงานเทศกาลไหม (ไม่รวมผูกเสี่ยว) ครั้งแรกจัดเมื่อปี 2522 จนถึงปัจจุบัน (2554) รวมทั้งสิ้น 33 ปี หากนับปีที่เริ่มให้มีการผูกเสี่ยวซึ่งเริ่มเมื่อปี 2523 ถึงปัจจุบัน คือ 2554 จะเป็นปีที่ 30 ซึ่งการจัดงานเทศกาลไหม 29 ครั้งที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงพิธีการ มหรสพ สถานที่และการละเล่น ต่างๆ ไปตามยุคสมัย แต่วัตถุประสงค์ของการจัดงาน ยังคงเหมือนเดิม คือ

ประการที่ 1 เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและเพิ่มพูนรายได้แก่ราษฎร

ประการที่ 2 เพื่อส่งเสริมให้มีการเพิ่มผลผลิตจากไหม และพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ไหมให้มีมาตรฐานเป็นที่เชื่อถือและแพร่หลายยิ่งขึ้น

ประการที่ 3 เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัว และการผลิตสินค้าพื้นเมืองต่าง ๆ

ประการที่ 4 เผยแพร่ความรู้ วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางด้านการเกษตรอุตสาหกรรมและพาณิชยให้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ รวมทั้งประชาชนทั่วไป

ประการที่ 5 เพื่อผดุง รักษาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการละเล่นพื้นเมืองของภาคอีสาน

ประการที่ 6 เพื่อส่งเสริมกิจกรรม โครงการต่างๆ ตามนโยบายรัฐบาล

ประการที่ 7 เพื่อเป็นการหารายได้จังหวัดขอนแก่นและเหล่ากาชาด จังหวัดขอนแก่น สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้เจ็บป่วยตลอดจนช่วยเหลือราษฎรผู้ยากไร้ในจังหวัด และการกุศลสาธารณต่างๆ ซึ่งเป็นภารกิจของจังหวัดโดยทั่วไป

ปี พ.ศ.2565 นายไกรสร กองฉลาด ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เป็นประธานการประชุมเตรียมความพร้อมการจัดงานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ซึ่งกำหนดจัดงานระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน – 10 ธันวาคม 2565 รวม 12 วัน ที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยมีนายสุเทพ มณีโชติ รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการจัดงานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 เข้าร่วมประชุม โดยมีมติที่ประชุม ได้กำหนดการจัดงานในปี 2565 จัดเป็นปีที่ 43 และเป็นปีที่ 10 ของการยกระดับการจัดงานเทศกาลไหมสู่ความเป็นนานาชาติ ซึ่งการจัดงานเทศกาลไหมนานาชาติฯ ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีการ มหรสพ สถานที่และกิจกรรมต่างๆ ไปตามยุคสมัยและสถานการณ์ มีแนวทางการจัดงานหรือประเด็นเน้นหนักใน 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 งานเทศกาลไหม จะแสดงเอกลักษณ์ความสวยงามของลายผ้าไหมของชาวขอนแก่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งรวมผ้าไหมที่มากและสวยที่สุดในประเทศไทย

ประการที่ 2 ประเพณีผูกเสี่ยว ถือเป็นประเพณีพื้นบ้านสืบทอดกันมานาน จนเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นแสดงออกถึงความรัก ความผูกพัน ประดุงพิน้อง

ประการที่ 3 กาชาดจังหวัดเป็นองค์กรหลักสำคัญในการสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ เป็นองค์กรที่จะส่งเสริมโอกาสทางสังคมให้กับพี่น้องประชาชน

และในปีนี้จัดต่อเนื่องเป็นปีที่ 43 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน ถึง 10 ธันวาคม 2565 รวม 12 วัน 12 คืน ณ บริเวณสนามศาลากลางจังหวัดขอนแก่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ของจังหวัดขอนแก่นและภาคอีสาน โดยในปีนี้สืบสานผ่าน “เฮือนโบราณ วิถีไทบ้านขอนแก่น” ประเพณีผูกเสี่ยว การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อจะได้ไม่หลงลืมรากเหง้าของตัวเอง รวมถึงการเสริมสร้างพัฒนาผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ซึ่งจะได้ถึงวิถีชีวิตของคนอีสานและคนขอนแก่น ที่มีประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม แสดงออกซึ่งความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทรให้แก่กันและกัน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแสดงให้เห็นศักยภาพอันโดดเด่นเป็น Soft Power ของจังหวัดขอนแก่น ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดผ่านวัฒนธรรม สามารถนำความเป็นไทยสู่การเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยสู่เวทีโลก นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้เกิดการแข่งขันสร้างตลาดใหม่และเสริมรายได้ให้แก่กลุ่มผู้ผลิตสินค้า เพิ่มพูนรายได้ให้แก่ราษฎร มีการแสดงนิทรรศการ รวมทั้งการสาธิตและการออกร้าน เพื่อเผยแพร่ความรู้วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ทุกด้าน ให้แก่ผู้เที่ยวชมงานให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อจัดงานรื่นเริง ให้พี่น้องประชาชนได้มาเที่ยวชมงาน เที่ยวชมมหรสพและเป็นการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนหลังฤดูเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร ที่ต้องเหน็ดเหนื่อยมาเป็นเวลานานด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับประเพณีผูกเสี่ยว

2.1 ความหมาย

ได้มีผู้ทรงปัญญาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า เสี่ยว ไว้ดังนี้

จารุบุตร เรืองสุวรรณ (ม.ป.ป) ได้อธิบายไว้ว่า เสี่ยว หมายถึง เพื่อนรักเพื่อนร่วมเป็นร่วมตาย ถ้าฝ่ายหนึ่งตกทุกข์ได้ยากหรือมีความเดือดร้อน คู่เสี่ยวจะต้องไปช่วยเหลือกันจนสุดความสามารถถึงขั้นอาจตายแทนกัน

เลื่อน รัตนมงคล (ม.ป.ป) ได้ให้ความหมายของเสี่ยวว่า “เสี่ยว” หมายถึงเพื่อนแท้ เพื่อนตาย คนที่จะเป็นเสี่ยวกันได้ต้องมีพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ผูกพันให้เป็นเสี่ยวกัน และคนที่จะเป็นเสี่ยวกัน ก็จะมีชื่อผูกพันรักกันนับถือกันอย่างแท้จริง และแน่นแฟ้นตลอดไป

วิไลวัจน์ ฤกษ์ภูติ (22526) อธิบายไว้ว่า “เสี่ยว” หมายถึงการเป็นมิตรแท้ เพื่อนแท้ เพื่อนตาย ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และจริงใจต่อกันสามารถจะตายแทนกันได้ เมื่อได้ผูกเสี่ยวจะมีความผูกพันกันทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาท้องถิ่นและอื่น ๆ ความผูกพันนี้จะแผ่ขยายครอบคลุมไปถึงครอบครัวญาติ พี่น้อง ชุมชนและหมู่บ้านนั้น ๆ

อุดม บัวศรี (2533) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เสี่ยว หมายถึง เพื่อนรัก เพื่อนตาย เพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ ประดุจชีวิตเดียวกัน ในสมัยโบราณคนอีสานผูกเสี่ยวกันโดยไม่มีพิธีเอิกเกริก แต่เป็นการรับรู้ระหว่างบิดามารดาของทั้งสองฝ่าย เมื่อผูกข้อมือกันและอวยชัยให้พรแล้ว คู่เสี่ยวก็จะเป็นเพื่อนกันตลอดชีวิต

สำลี รักสุทธี (2544) ได้เขียนไว้ว่า “เสี่ยว” หมายถึง มิตรแท้ เพื่อนแท้ เพื่อนตาย ซึ่งมีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกันมาก มีความผูกพันด้านจิตใจต่อกันมาก มีอำนาจผูกพันด้านจิตใจอันละเอียดอ่อนลึกซึ้งยาวนานและอมตะไม่มีอำนาจใดจะพรากให้จากกันได้แม้แต่ความตาย คนที่เป็นเสี่ยวกันได้ ต้องมีพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ มาผูกพันให้เป็นเสี่ยวกันและจะมีความผูกพันรักกันนับถือกันอย่างแท้จริงตลอดไป

แต่น่าเสียดายที่คนภาคอื่น ๆ นำความหมายของคำว่าเสี่ยวไปใช้ในทางที่ผิด เช่น เข้าใจว่า เสี่ยวหมายถึงคนบ้านนอกคอกนา พวกโง่เง่าเต่าตุ่น พวกซื่อป้อ เป็นต้น บางครั้งมีคำพูดที่ถูกดูหมิ่น เช่น เรียกว่า “บักเสี่ยว” หมายถึง พวกซื่อๆ ซื่อป้อมาจากภาคอีสาน

ประมวล พิมพ์เสน (2546) “อธิบายไว้ว่า เสี่ยวหรือเซี่ยว แปลว่า เพื่อนที่มีความรักความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง เพื่อนสนิท เพื่อนตาย ผู้ที่ไว้วางใจ เปรียบเสมือนตัวเราเองและได้อธิบายต่อไปว่า เพื่อให้สำเนียงภาษาอีสานถูกต้อง จึงขอให้คำว่า เซี่ยว ซึ่งตามสำนวนอีสานบอกว่า เซิวนั้นคือ ปู่ ย่า ลุง น้ำ อา เดียวกันทั้งหมด

โดยสรุป ความหมายของคำว่า “เสี่ยว” หมายถึงมิตรแท้ เพื่อนแท้ เพื่อนตาย มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน สามารถตายแทนกันได้ มีความผูกพันด้านจิตใจ ความสัมพันธ์นี้จะขยายครอบคลุมถึงครอบครัวญาติพี่น้องในชุมชนและหมู่บ้าน เสี่ยวสามารถจะสร้างความรัก ความสามัคคีและสร้างความเข้มแข็งชุมชนและความมั่นคงแก่ประเทศชาติได้

2.2 ประวัติความเป็นมา

ประเพณีผูกเสี่ยว เป็นประเพณีดั้งเดิมของคนกลุ่มวัฒนธรรมไทยลาว หรืออีสานมาแต่อดีตสมัยนาน จนไม่สามารถจะสืบค้นได้ว่าเริ่มตั้งแต่เมื่อใด คำว่า “เสี่ยว” ในความหมายของชาวอีสานนั้น หมายถึง “เพื่อนรัก” “เพื่อนตาย” “เพื่อนร่วม ชะตาชีวิต ร่วมทุกข์ร่วมสุข” ถือเสมือนมีชีวิตเดียวกัน คู่เสี่ยวจะติดต่อกันมาหาสู่และเกื้อกูลกันอยู่ตลอดเวลา “การผูกเสี่ยว” หมายถึง การที่คนสองคน ชายกับชาย หญิงกับหญิง หรือในอดีตชายกับหญิงก็เคยมี (ปัจจุบันไม่นิยมแล้ว) ซึ่งรักใคร่สนิทสนมกัน รักนิยมนคล้ายกันเกิดปีเดียวกัน มีบุคลิกคล้ายกัน พ่อ แม่เห็นว่าเด็กรักกันอย่างนั้น จึงนำมาผูกแขนต่อหน้าผู้ใหญ่ อบรมให้รักกันและกันแล้ว ทั้ง 2 คน ก็ได้ชื่อว่าเป็นเสี่ยวกันไปตลอดจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ประเพณีผูกเสี่ยวจึงเป็นประเพณีแห่งความรัก ปลุกมิตรภาพ ระหว่างมวลมนุษยชนซึ่งเป็นประเพณีดีงามที่หาได้ยากในโลกปัจจุบัน

ประเพณีการผูกเสี่ยวได้มีมานานตั้งแต่สมัยโบราณ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ (ม.ป.ป) ได้เขียนไว้ว่าการผูกเสิวนั้น ทุกภูมิภาคของประเทศไทยต่างก็มีประเพณีผูกเสี่ยวสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ หากแต่ละภูมิภาคต่างก็มีชื่อเรียกขาน กันแตกต่างกันออกไป อาทิ ชาวไทยที่อยู่ภาคใต้ เรียก “เสี่ยว” ว่าเกลอ กล่าวคือหากคนในครอบครัวใดมีความสนิทสนม รักใคร่กันและภรรยากำลังตั้งครรภ์ เคยมีประเพณีให้ทารกในครรภ์เป็น “เกลอ” กันตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ ถ้าคลอดออกมามีเพศต่างกัน ก็มักจะได้แต่งงานกัน ถ้าเป็นเพศเดียวกันก็มีฐานะเป็นเกลอกัน นอกจากนั้นผู้ที่เกิดในปีเดียวกัน ก็มักจะทำความตกลงเป็นเกลอกันอีกด้วย

สำหรับชาวไทยอีสานตอนบน เช่น จังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ มีประเพณีความผูกพันระหว่างบุคคลอยู่ด้วยเช่นกัน เพศชายเรียกว่า เกลอ เพศหญิง เรียกว่า มิเรยะ (มิตร) นอกจากนี้ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ ได้อธิบายต่อไปว่า ชาวไทยภาคเหนือ รวมภาคกลางตอนบน มีประเพณีเกี่ยวกับความผูกพันระหว่างบุคลาการทางชีวิตจิตใจ เหมือนภาคอื่นโดยเรียกว่า “เสี่ยว” ในพงศาวดารล้านนาไทยมีข้อความสำคัญปรากฏว่า พ่อขุนรามคำแหง พ่อขุนงำเมือง ได้จัดให้มีพิธีการปฏิญาณเป็นสหายหรือ “เสี่ยว” โดยมีการกรีดเลือดลงในจอกสุรา แล้วคลุกเคล้าให้ทั้ง 3 พระองค์ทรงดื่มเลือดของกันและกัน พร้อมกราบไหว้เทพารักษ์ให้เป็นสักขีพยานว่าจะรักสมัคสมานน้ำใจกัน ไม่ทำร้ายเบียดเบียนกัน สถานที่ที่ทั้ง 3 กษัตริย์ทรงนั่งสาบานเป็นเสี่ยวเป็นเพื่อน เป็นมิตรกัน โดยเอาหลังพิงกันต่อมาจึงจึงเรียกว่า “แม่น้ำอิง” トラบเท่าทุกวันนี้

อย่างไรก็ดี การผูกมิตรทางภาคเหนือที่เรียกว่า “เสี่ยว” อายุมากกว่าหรือน้อยกว่า จะไม่นิยมใช้คำว่า “มิตรแก้ว สหายคำ” ชาวบ้านธรรมดาเรียกว่า “เสี่ยว คือ เสี่ยวฮัก เสี่ยวแพง” หากสนิทสนมมากกว่าคนอื่น ที่รู้จักมักชอบกันตามธรรมดาถ้ามีลูกสาว ลูกชายมักจะให้แต่งงานกัน เพราะพ่อแม่ ทั้งสองฝ่ายถือความเป็นสหชาตินี้เป็นอย่างยิ่ง

2.3 หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขของการผูกเสี่ยว

เกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขของการผูกเสี่ยวนี้ บางส่วนก็เขียนไว้ว่าเป็นลักษณะของคู่เสี่ยวในการตกลงปลงใจจะมาเป็นเสี่ยวกันนั้น ประชาชนชาวจังหวัดอุบลราชธานีใช้คำว่า“แฮกเสี่ยว” โดยทั่วไปใช้คำว่า “ผูกเสี่ยว” ดังนั้น หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขของการผูกเสี่ยว เลื่อน รัตนมงคล (ม.ป.ป.) ประมวล พิมพ์เสน (2546) วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ (2551) สรุปได้ดังนี้

(1) คู่เสี่ยวจะต้องเป็นเพศเดียวกัน ปกติแล้วเสี่ยวจะต้องเป็นเพศเดียวกัน เช่น หญิงกับหญิง ชายกับชาย เนื่องจากคู่เสี่ยวจะต้องเดินทางไปด้วยกัน ไปร่วมกิจกรรมด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ด้วยกัน บางครั้งก็ไปพักค้างคืนด้วยกัน หากต่างเพศก็จะไม่มีความเหมาะสม อาจจะมีปัญหาต่าง ๆ ติดตามมา

(2) คู่เสี่ยวจะต้องมีอายุเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งมีแนวคิดมาว่า หากคู่เสี่ยวมีอายุต่างกันมาก ก็จะมีความเกรงใจกัน ไม่กล้าจะคบค้าสมาคมอย่างเพื่อนอย่างมิตร ซึ่งค่านิยมทางสังคมได้เคารพนับถือผู้ที่มีอายุมากกว่า ผู้ที่เกิดก่อนมักจะเรียกว่าเป็นพี่ ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุต่างกันมาก

(3) คู่เสี่ยวจะต้องมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน เป็นต้นว่า รูปร่าง หน้าตา และลักษณะนิสัยใจคอ รสนิยมคล้ายคลึงกันมีความรักใคร่สนิทสนมกันจริง ๆ ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายก็จะจัดพิธีผูกเสี่ยวให้ โดยใช้เส้นฝ้ายผูกข้อมือของคู่เสี่ยวแต่ละคน พร้อมทั้งให้อวาทและอวยพรให้ทั้งคู่เป็นเพื่อนตายต่อกันมีศีลต่อกันตลอดไป ดังที่ วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ (ม.ป.ป.) บรรยายไว้ว่า เส้นฝ้ายที่ผูกมัดข้อมือของคู่เสี่ยว

การผูกเสี่ยวทำให้เกิดมิตรภาพต่อเนื่องกันมายาวนาน และไม่ขาดสาย ต่างหมู่บ้านก็อาจมีวิธีผูกเสี่ยวที่แตกต่างกันไป แต่ผลที่ต้องการก็เป็นอย่างเดียวกันคือ “มิตรภาพ” ในอีสานสามารถประมวลวิธีผูกเสี่ยว ได้ 5 วิธี ดังนี้

แบบที่ 1 เมื่อคู่เสี่ยวมาพร้อมกันแล้ว ผู้เป็นประธานจะนำมิดสะนา คือ มิดหนีบหมาก มิดหนีบสีเสียด มาตั้งไว้กลางขันหมากและถือว่ามิดสะนาเป็นหลักเป็นตัวเปรียบเทียบว่า มิดจะใช้ประโยชน์ได้ต้องมี 2 ขา และจะต้องติดกันเหมือนคนเราจะมีชีวิตปลอดภัยต้องมีมิตร เป็นมิตรกันในทุกแห่ง คนจะต้องมีเพื่อนคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันเหมือนมิดสะนา จะอยู่คนเดียวโดดเดี่ยวไม่ได้ แล้วทำพิธีผูกแขนให้คู่เสี่ยว

แบบที่ 2 เมื่อคู่เสี่ยวมาพร้อมกันแล้ว ก่อนจะผูกเสี่ยวผู้เป็นประธานจะนำเกลือ พริก มาวางไว้ต่อหน้าในพิธี โดยให้เกลือกับพริกเป็นตัวเปรียบเทียบ เกลือมีคุณสมบัติคือเค็มไม่จี๊ดจาง พริกเผ็ดไม่เลี่ยนที่เสี่ยวจะต้องมีลักษณะรักษาคุณสมบัติคือรักกันให้ตลอดไป เหมือนเกลือรักษาความเค็ม แล้วจะทำพิธีผูกแขนให้คู่เสี่ยว

แบบที่ 3 เป็นแบบที่ง่าย ๆ คือ เมื่อคู่เสี่ยวพร้อมแล้ว ผู้เป็นประธานก็จะผูกแขนให้คู่เสี่ยว และอวยชัยให้พร ใช้คำพูดเป็นหลักในการโน้มน้าวให้คู่เสี่ยวรักกันและกัน

แบบที่ 4 เป็นแบบที่มีการจองคู่เสี่ยวกันไว้ก่อน หรือมีการพิจารณาเด็กที่รักกัน ไปด้วยกัน ทั้งๆที่เด็ก ไม่รู้ว่าจะจะเป็นคู่เสี่ยวกัน จึงนำเด็กมาผูกเสี่ยวกันโดยการเห็นดีเห็นงามของผู้หลักผู้ใหญ่ โดยผู้เป็นประธานจะนำฝ้ายผูกแขนมาผูกให้คู่เสี่ยวต่อหน้าบิดามารดาของคู่เสี่ยว ให้รับรู้ความรักของเด็กทั้ง 2

แบบที่ 5 เป็นพิธีผูกเสี่ยวแบบผู้ใหญ่ คือ ผู้ใหญ่ที่รักกันมาตั้งแต่เด็กหรือมาชอบพอกันเมื่อโตแล้ว รับราชการด้วยกัน ทำธุรกิจด้วยกัน หรือด้วยเหตุผลอื่นก็ตาม มีใจตรงกันจะผูกเสี่ยวก็ขอให้ผู้หลักผู้ใหญ่ ผูกแขนเป็นเสี่ยวกันให้ หรือผูกในพิธีผูกเสี่ยวที่จัดขึ้นเป็นกิจจะลักษณะก็ได้

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ณัฐพร แสงประดับ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกลุ่มดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อตัวบุคคล ความเกรงใจที่มีต่อตัวบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้การมีส่วนร่วมเป็นไปด้วยความเต็มใจ

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมกระบวนการที่ทำให้บุคคลสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ ตามที่ตั้งเอาไว้ ทั้งนี้ต้องไม่ใช่การกำหนดกรอบแนวคิดจากบุคคลภายนอกหรือองค์กรที่บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอนทุกระบบการตัดสินใจ ของบุคคลในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ จะต้องทำเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตในทุก ๆ ด้านของตนเองที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนา ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้อง ต้องกันในเรื่องของความต้องการ และทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจน เกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนเข้าร่วมปฏิบัติการ ได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัว ที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2525) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วม ของบุคลากรว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วม ในการคิดริเริ่มตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากร ให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญา การพัฒนาว่ามนุษย์ ทุกคนมีความปรารถนาที่จะร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนร่วมในองค์กร

3.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ธนาภรณ์ เมทณีสฤติ (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะแนวทางการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการ วิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์
2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้วต่อมาจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น
4. การร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

มณฑล จันทน์แจ่มใส (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การบริหารจัดการดำเนินงานตามแผน การเสียสละกำลังแรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์กำลังเงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่

ประชุม สุวดี (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคลเกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่ต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ เช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการวางแผนการบริหารจัดการการบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้
3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจ ที่จะเข้าร่วมถึงเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม
4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือเป็นผู้มีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจและกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

สำหรับลักษณะการมีส่วนร่วมของบุคคลโดยทั่วไปแล้ว ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพและรายได้ เป็นต้น

3.3 รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

มงคล จันทน์ส่อง (2544) ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้ว่าองค์ประกอบรูปแบบของการมีส่วนร่วม มีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะทำกิจกรรมนั้น ๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรจะเข้าร่วมหรือไม่
2. การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่
3. การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจะต้องระบุเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปบุคคลกลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2547) ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ
6. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

วรรณ วรชานิช (2549) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้ 2 ลักษณะดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนจนกว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จสมบูรณ์
2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง คือรูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาเกี่ยวข้องในลักษณะหนึ่งลักษณะใดหรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น

โดยแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วม ไม่อาจสามารถกระทำได้ในทุกประเด็น แต่การมีส่วนร่วมของบุคคลจะมีอยู่ในทุกกิจกรรมของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นการพิจารณาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมว่าจะต้องมีอิสรภาพ มีความเสมอภาค และมีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้การมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไตรรัตน์ แงดสันเทียะ (2558) จากการศึกษาวิธีการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยว ของชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยว ของชุมชนบ้านหัวขัว โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงวิธีการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยว ในด้านการศึกษา ค้นคว้า ด้านการอนุรักษ์ ด้านการฟื้นฟู ด้านการพัฒนาและปรับปรุงวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการถ่ายทอด ด้านการส่งเสริมกิจกรรม ผลการศึกษามีข้อค้นพบที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้ โดยผล การศึกษาพบว่า ประเพณีผูกเสี่ยวมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีการเขียนไว้ในประวัติศาสตร์ คำว่าเสี่ยว หมายถึง สหาย เพื่อนแท้ที่ตายแทนกันได้ คู่เสี่ยวจะมีความรักความผูกพันกันเหมือนเป็นพี่น้องท้องแม่เดียวกัน การปฏิบัติ ตัว ระหว่างญาติ พี่น้องของคู่เสี่ยวเปรียบเสมือนญาติกัน บรรพบุรุษจะใช้วิธีการบอกสอนต่อๆ มาซึ่งจะปฏิบัติ เป็นแบบอย่าง และมีการปฏิบัติที่เป็นธรรมเนียมต่อกันของคู่เสี่ยว มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่เสี่ยว อยู่ตลอด การจัดงานมีการตั้งคณะทำงานเพื่อจัดงานประเพณีผูกเสี่ยวประจำปี โดยชวนคนในชุมชนให้เข้ามาร่วม ในงานประเพณีผูกเสี่ยว ต้องทำให้ประเพณีผูกเสี่ยวมีความศักดิ์สิทธิ์ของคนในเกิดความรักใคร่กัน สามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกัน ช่วยกันพัฒนาชุมชน โดยมีสถาบันครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างให้มีจิตสำนึก คนที่เป็นเสี่ยวกันต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี และเข้าใจความหมายของคำว่าเสี่ยวคือเพื่อนตายตามที่ผู้เฒ่า ผู้แก่ พ่อแม่ คอยบอกสอนและทำให้ดูเป็นตัวอย่างแสดง ให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีเสี่ยว หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนในการสร้างพิพิธภัณฑ์ โดยมีการ จัดทำเป็นเครือข่ายที่ชัดเจนและทุกคนในชุมชน ให้การสนับสนุน เพื่อให้มีการผูกเสี่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี แนวทางในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทางวัฒนธรรม ของไทย ซึ่งมีส่วนคล้ายและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการ สืบสานประเพณีของไทยได้ มีหลาย แนวทาง เช่น (กระมล ทองธรรมชาติและคณะ, 2546 อ้างอิงใน ญัฐวัตร ศิริตันพร, 2557) การค้นคว้าวิจัย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมและประเพณีในด้านต่างๆ ของท้องถิ่น โดยมุ่งศึกษาถึง ประวัติความเป็นมา ความหมาย องค์ประกอบ ความสำคัญ และวิธีการสืบสาน ตั้งแต่อดีตจนถึงสภาพการณ์ในปัจจุบัน การอนุรักษ์โดยการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่น ในการร่วมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นตนเองรวมถึง การสนับสนุน ให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ขึ้นเพื่อแสดง ให้เห็นสภาพวิถีชีวิต และความเป็นมา ของชุมชน รวมถึงเป็นแหล่งรวบรวม องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและ ประเพณีท้องถิ่นของชุมชนด้วย การฟื้นฟูโดยการคัดเลือกวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ที่มีความสำคัญหรือ มีส่วนเกี่ยวข้องและเคยยึดถือปฏิบัติกันมาภายในชุมชน ที่กำลังจะสูญหายหรือสูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นอีกครั้ง

วิไลวัจน์ ฤกษ์ณัฐและคณะ (2526) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลผูกเสี่ยว : ศึกษาเฉพาะกิ่งอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. การผูกเสี่ยวแบบดั้งเดิม เป็นการผูกมิตร การมีเพื่อนแท้ ซึ่งเป็นประเพณีที่ดั้งเดิมของชาวไทยที่มีมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ โดยเฉพาะชาวไทยอีสานนิยมผูกเสี่ยวกันมาก แบบแผนการผูกเสี่ยวแบบดั้งเดิมมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพการณ์ เช่น การผูกเสี่ยวให้ลูก การผูกเสี่ยวระหว่างผู้ใหญ่ด้วยกัน พิธีการผูกเสี่ยวแบบดั้งเดิม มีหลายวิธีแต่ส่วนใหญ่จะทำการแบบง่าย ๆ โดยใช้ด้ายผูกข้อมือเสี่ยวแต่ละคน ญาติผู้ใหญ่จะให้โอวาทแก่คู่เสี่ยว ให้รักใคร่ ซึ่งการผูกเสี่ยวที่ทางราชการกิ่งอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ได้จัดให้มีพิธีขึ้นเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2523 นับเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

2. ลักษณะพื้นฐานของการมีคู่เสี่ยว พบว่า

2.1 ลักษณะทั่วไปของเสี่ยวดั้งเดิมและเสี่ยวทางการ เสี่ยวดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวเสี่ยวทางการส่วนใหญ่ เป็นลูกเสี่ยวทั้งสองประเภทนี้ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว

2.2 พื้นฐานของการมีคู่เสี่ยว เสี่ยวดั้งเดิมส่วนใหญ่ได้ผูกเสี่ยวจากการแนะนำของญาติพี่น้องเสี่ยวทางการส่วนใหญ่ผูกเสี่ยวจากความสมัครใจตามที่ทางราชการจัดขึ้น

3. การติดต่อสัมพันธ์หลังการผูกเสี่ยว ในเวลา 2 ปี (มิถุนายน 2523 - พฤษภาคม 2525) เสี่ยวดั้งเดิมส่วนใหญ่ได้ติดต่อกันและกันมากกว่า 10 ครั้ง เสี่ยวทางการส่วนใหญ่ติดต่อกันและกัน 3 ครั้ง และอยู่กลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไปถึง 35 ปี เสี่ยวทั้งสองประเภทส่วนใหญ่ติดต่อกันเพื่อเยี่ยมเยือนและอยู่ในช่วงเดือน มีนาคม เมษายนและ พฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ว่างจากการทำนาและไปเที่ยวงานบุญต่าง ๆ ด้วยกัน

4. การประเมินผลการผูกเสี่ยว

4.1 ในด้านเศรษฐกิจ ทั้งเสี่ยวดั้งเดิมและเสี่ยวทางการ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ช่วยด้านสิ่งของ ช่วยด้านการเงิน ช่วยด้านแรงงาน ช่วยด้านบริการ

4.2 ในด้านสังคม เสี่ยวดั้งเดิมส่วนใหญ่ได้ติดต่อเยี่ยมเยียนคู่เสี่ยวและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการทำไร่ทำนา เรื่องคู่ครอง การไปเที่ยวงานบุญด้วยกัน เสี่ยวทางการส่วนใหญ่ ได้ติดต่อกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การทำนา ทำไร่ การเรียน การเจ็บป่วยและการไปเที่ยวงานบุญ

ทัศนคติของเสี่ยวดั้งเดิม เสี่ยวทางการและประชาชนชาวบ้านกิ่งอำเภอเปือยน้อยที่มีต่อโครงการผูกเสี่ยวทางการ และการผูกเสี่ยวแบบดั้งเดิม ส่วนใหญ่เห็นว่าการผูกเสี่ยวทางการดีควรมีต่อไปและควรขยายไปในระดับจังหวัดทั่วประเทศการผูกเสี่ยวดั้งเดิมและการผูกเสี่ยวทางการดีเท่า ๆ กันทั้ง 2 แบบแต่ดีคนละอย่าง

นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง (2548) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว จากการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยในขั้นตอนต่าง ๆ ของประเพณีผูกเสี่ยว เช่น ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียมงาน ขั้นตอนปฏิบัติงาน ส่วนขั้นตอนการติดตามผล ขั้นตอนการประเมินผลนั้นยังไม่มีดำเนินการ

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว ได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานที่จำกัด ไม่มีเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน การมีเจ้าภาพหลายองค์ทำให้เกิดความสับสน ขาดการประสานงานที่ดี ขาดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของประเพณีผูกเสี่ยว ขาดการบูรณาการก่อนการผูกเสี่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมในการผูกเสี่ยวน้อย

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว ได้แก่ ควรมีเจ้าภาพหลักการผูกเสี่ยวบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรมีส่วนร่วมมากกว่านี้ ควรกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกโดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้และเห็นคุณค่าของประเพณีผูกเสี่ยว ควรเก็บรวบรวมข้อมูลการผูกเสี่ยวไว้เป็นฐานข้อมูลต่อไป

บทที่ 3

วิธีการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 โดยกำหนดวิธีการและขั้นตอนการติดตามผล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ มีดังต่อไปนี้

1. แนวทางการประเมินผล
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การนำเสนอ

1. แนวทางการประเมินผล

ศึกษารายละเอียดการประเมินจากคู่มือการใช้โปรแกรม เพื่อสร้างความเข้าใจรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้วัตถุประสงค์ที่เหมาะสม ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติม ปรับปรุงวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการบางประการ กำหนดประเด็นประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้ประเด็นที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามได้ปรับปรุงประเด็นขึ้นใหม่บางประเด็นเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการและพัฒนาเครื่องมือประเมินคือแบบสอบถาม (ปลายเปิด - ปิด)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือผู้เข้าร่วมงานและผู้ปฏิบัติงานภายในคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2565 ดังนี้

ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว/ประชาชนทั่วไป/นักเรียน/นักศึกษา/รับจ้างทั่วไป จำนวน 250 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและ จัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 คือแบบสอบถามและสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม
- ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการตอบแบบสอบถาม และจากแนวทางการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการติดตามผลโครงการของผู้เข้าร่วมงาน ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมกิจกรรมภายในคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น

5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 29 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2565

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มจากการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จากนั้นนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ซึ่งแบบสอบถามในการประเมินครั้งนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือมากที่สุด (5) มาก (4) พอใช้ (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) เพื่อแปลผลซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (จากชูศรี วงศ์รัตน์, 2541: 25)

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

จึงวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้โดยการหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนคำถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยนำข้อเสนอแนะที่มีความเรียงคล้ายกันมาสรุปตามลำดับความถี่

สำหรับสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) $\bar{x}$ แทน คะแนนค่าเฉลี่ย
- 3) S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 เกณฑ์การแปลผล

สำหรับค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ได้ ผู้ประเมินนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.0 – 1.80	น้อยที่สุด

7. การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลในรูปแบบของความรู้ย่อยละในเชิงพรรณนา บทที่ 4 ในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่และแสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่าง ๆ ได้จากแบบสอบถามของประชากร ค่าสถิติที่ใช้จะเป็น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปผลการติดตามในภาพรวมจะแสดงอยู่ในบทที่ 5 แล้วรวบรวมเป็นรูปเล่ม รายงานผู้บริหาร และเผยแพร่ลงใน website ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแนวทางการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำเสนอรายงานการติดตามและประเมินผลด้วยวิธีการบรรยายประกอบตารางตามประชากรกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอผลการประเมินโครงการในด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม และการทราบข่าวดำเนินโครงการ/กิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	131	52.40
หญิง	119	47.60
รวม	250	100.00
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 20 ปี	87	34.80
21 – 30 ปี	41	16.40
31 - 40 ปี	43	17.20
41 – 50 ปี	50	20.00
51 – 60 ปี	23	9.20
61 ปีขึ้นไป	6	2.40
รวม	250	100.00

3. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
โสด	171	68.40
สมรส	79	31.60
รวม	250	100.00
4. ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	0	0.00
มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	78	31.20
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	57	22.80
ปริญญาตรี	99	39.60
สูงกว่าปริญญาตรี	16	6.40
อื่น ๆ (ระบุ).....	0	0.00
รวม	250	100.00
5. อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประชาชนทั่วไป	63	25.20
นักเรียน/นักศึกษา	98	39.20
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	14	5.60
ธุรกิจส่วนตัว	25	10.00
พนักงานบริษัทเอกชน	35	14.00
รับจ้างทั่วไป	15	6.00
อื่น ๆ (ระบุ).....	0	0.00
รวม	250	100.00

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 5,000 บาท	89	35.60
5,000 – 10,000 บาท	14	5.60
10,001-20,000 บาท	33	13.20
20,001-30,000 บาท	82	32.80
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	32	12.80
รวม	250	100.00
7. ภูมิลำเนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จังหวัดขอนแก่น	210	84.00
ต่างจังหวัด	40	16.00
ต่างประเทศ	0	0.00
รวม	250	100.00
8. ทราบข่าวสารการจัดโครงการ/กิจกรรมจากสื่อใด	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ป้ายประชาสัมพันธ์	112	44.80
Website/Facebook/Line	102	40.80
วิทยุ/โทรทัศน์	15	6.00
บุคคลอื่นแนะนำ	14	5.60
อื่น ๆ (ระบุ).....	7	2.80
รวม	250	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 และเป็นเพศชาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60 จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 250 คน

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม

มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด	จำนวน 87 คน	คิดเป็นร้อยละ 32.80
อายุระหว่าง 41-50 ปี	จำนวน 50 คน	คิดเป็นร้อยละ 20.00
อายุระหว่าง 31-40 ปี	จำนวน 43 คน	คิดร้อยละ 17.20
อายุระหว่าง 21-30 ปี	จำนวน 41 คน	คิดร้อยละ 16.40
อายุระหว่าง 51-60 ปี	จำนวน 23 คน	คิดร้อยละ 9.20
อายุระหว่าง 61 ปี ขึ้นไป	จำนวน 6 คน	คิดร้อยละ 2.40

สถานภาพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูล ดังนี้

มีสถานภาพ โสด	จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 68.40
มีสถานภาพ สมรส	จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60

ระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูล ดังนี้

ระดับปริญญาตรี	จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20
ระดับปวช./ปวส./อนุปริญญา	จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40

อาชีพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูล ดังนี้

นักเรียน/นักศึกษา	จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20
ประชาชนทั่วไป	จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20
พนักงานบริษัทเอกชน	จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00
ธุรกิจส่วนตัว	จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00
รับจ้างทั่วไป	จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูล ดังนี้

ระดับเงินเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท	จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60
ระดับเงินเดือน 20,001 – 30,000 บาท	จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80
ระดับเงินเดือน 10,001 – 20,000 บาท	จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20
ระดับเงินเดือน มากกว่า 30,000 บาท	จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80
ระดับเงินเดือน 5,000 – 10,000 บาท	จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60

ภูมิลำเนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูล ดังนี้

จังหวัดขอนแก่น	จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 84.00
ต่างจังหวัด	จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00

ทราบข่าวสารการจัดโครงการ/กิจกรรมจากสื่อใด

ป้ายประชาสัมพันธ์	จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80
Website/Facebook/Line	จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80
วิทยุ/โทรทัศน์	จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00
บุคคลอื่นแนะนำ	จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60
ช่องทางอื่น ๆ	จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80

2. ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมคຸ້ມວັດນຮຸນຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ ประจำปี 2565

การแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมคຸ້ມວັດນຮຸນຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ ประจำปี 2565 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมคຸ້ມວັດນຮຸນຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ ประจำปี 2565

หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1.ด้านการประชาสัมพันธ์								
1.1 ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดประเพณี	147 (58.80)	86 (34.40)	17 (6.80)	- (0.00)	- (0.00)	0.62	4.52	มากที่สุด
1.2 มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั่วถึง	145 (58.00)	90 (36.00)	12 (4.80)	3 (1.20)	- (0.00)	0.65	4.51	มากที่สุด
1.3 มีเอกสาร/แผ่นพับ/ข้อมูลการให้บริการเพียงพอ	125 (50.00)	100 (40.00)	24 (9.60)	1 (0.40)	- (0.00)	0.67	4.40	มากที่สุด
1.4 การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมในแต่ละวันชัดเจนเหมาะสม	134 (53.60)	101 (40.40)	15 (6.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.61	4.48	มากที่สุด
1.5 การประชาสัมพันธ์มีการสื่อสารภาษาที่เหมาะสมและชวนให้ติดตาม	144 (57.60)	90 (36.00)	16 (6.40)	- (0.00)	- (0.00)	0.61	4.51	มากที่สุด
1.6 การประชาสัมพันธ์การแสดงในแต่ละวันชัดเจนเหมาะสมชวนให้ติดตาม	150 (60.00)	85 (34.00)	15 (6.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.61	4.54	มากที่สุด

หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
2.ด้านการจัดสถานที่								
2.1 สถานที่/พื้นที่บรรยากาศการจัดงานเหมาะสม	171 (68.40)	67 (26.80)	11 (4.40)	1 (0.40)	- (0.00)	0.59	4.63	มากที่สุด
2.2. การตกแต่งสถานที่บริเวณคัมภีร์วัฒนธรรมสวยงามเหมาะสม	167 (66.80)	75 (30.00)	8 (3.20)	- (0.00)	- (0.00)	0.54	4.64	มากที่สุด
2.3 การต้อนรับ/การอำนวยความสะดวกเข้ามาร่วมงานในคัมภีร์วัฒนธรรม	167 (66.80)	73 (29.20)	10 (4.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.56	4.63	มากที่สุด
2.4 ระบบเครื่องเสียง/แสง การจัดการแสดงบริเวณคัมภีร์วัฒนธรรม	167 (66.80)	77 (30.80)	6 (2.40)	- (0.00)	- (0.00)	0.53	4.64	มากที่สุด
2.5 สถานที่นั่งชมการแสดงบนเวที มีความพอเพียงเหมาะสม	146 (58.40)	85 (34.00)	19 (7.60)	- (0.00)	- (0.00)	0.63	4.51	มากที่สุด
2.6 สถานที่จัดงานสื่อถึง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น	158 (63.20)	82 (32.80)	10 (4.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.57	4.59	มากที่สุด
3.ด้านจัดสถานที่บริเวณคัมภีร์วัฒนธรรม								
3.1 กิจกรรมการแสดงมีความน่าสนใจ สวยงามและมีความหลากหลาย	163 (63.20)	78 (32.80)	9 (4.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.56	4.62	มากที่สุด
3.2 การจัดลำดับกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับช่วงเวลา	163 (65.20)	76 (30.40)	1 (4.40)	- (0.00)	- (0.00)	0.57	4.61	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมการประกวดด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสม	178 (71.20)	64 (25.60)	8 (3.20)	- (0.00)	- (0.00)	0.53	4.68	มากที่สุด
3.4 กิจกรรมการแสดงมีความสวยงาม แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	171 (68.40)	75 (30.00)	4 (1.60)	- (0.00)	- (0.00)	0.50	4.67	มากที่สุด
3.5 การจัดกิจกรรมเปิดโอกาสทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสืบสานประเพณี	174 (69.60)	68 (27.20)	3 (3.20)	- (0.00)	- (0.00)	0.54	4.66	มากที่สุด
3.6 กิจกรรมการแสดง ส่งเสริมความรู้ สร้างคุณค่าศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	173 (69.20)	70 (28.00)	7 (2.80)	- (0.00)	- (0.00)	0.53	4.66	มากที่สุด
4.โดยภาพรวมทั้งหมดท่านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด	180 (72.00)	65 (26.00)	5 (2.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.50	4.70	มากที่สุด
รวม						0.58	4.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินระดับความคิดเห็น ของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ระหว่างการดำเนินโครงการ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.59, S.D.=0.58$) คิดเป็นร้อยละ 91.08 สำหรับการประเมินความพึงพอใจในรายประเด็นคำถาม มีผลความพึงพอใจจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

1.ด้านการประชาสัมพันธ์ (%)

1.1. การประชาสัมพันธ์การแสดงในแต่ละวันชัดเจน เหมาะสมชวนให้ติดตาม	คิดเป็นร้อยละ 90.8
1.2. ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณี เหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 90.4
1.3. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั่วถึง	คิดเป็นร้อยละ 90.2
1.4. การประชาสัมพันธ์มีการสื่อสารที่เหมาะสมและชวนให้ติดตาม	คิดเป็นร้อยละ 90.2
1.5. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมในแต่ละวันชัดเจนเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 89.6
1.6. มีเอกสาร/แผ่นพับ/ข้อมูล การให้บริการเพียงพอ	คิดเป็นร้อยละ 88.0

2.ด้านสถานที่จัดงาน (%)

2.1. การตกแต่งสถานที่บริเวณคัมภีร์วัฒนธรรมสวยงามเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 92.8
2.2. ระบบเครื่องเสียง/แสง การจัดการแสดงบริเวณคัมภีร์วัฒนธรรม	คิดเป็นร้อยละ 92.8
2.3. สถานที่/พื้นที่ บรรยากาศการจัดงานเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 92.6
2.4. การต้อนรับ/การอำนวยความสะดวกเข้าร่วมงานในคัมภีร์วัฒนธรรม	คิดเป็นร้อยละ 92.6
2.5. สถานที่จัดงานสื่อถึง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 91.8
2.6. สถานที่นั่งชมการแสดงบนเวที มีความพอเพียง เหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 90.2

3. ด้านการจัดกิจกรรมบริเวณคัมภีร์วัฒนธรรม (%)

3.1. กิจกรรมประกวดด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 93.6
3.2. กิจกรรมการแสดงมีความสวยงาม แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 93.4
3.3. การจัดกิจกรรมเปิดโอกาสทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม	คิดเป็นร้อยละ 93.4
3.4. กิจกรรมการแสดง ส่งเสริมความรู้ สร้างคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 93.2
3.5. กิจกรรมการแสดงมีความน่าสนใจ สวยงามและมีความหลากหลาย	คิดเป็นร้อยละ 93.2
3.6. การจัดลำดับกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับช่วงเวลา	คิดเป็นร้อยละ 92.2

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคຸ້ມວັດທະນະຖາວອນຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ ประจำปี 2565 ในครั้งนี้ สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

- 1.1 เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 1.2 เพื่อให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของประชาชน หน่วยงานราชการ/องค์กรเอกชน ที่มีต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ภายในคຸ້ມວັດທະນະຖາວອນຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ
- 1.3 เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการรับรู้ ร่วมคิด/ร่วมวางแผน ร่วมตรวจสอบและร่วมดำเนินงานโครงการ ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและบูรณาการการทำงานระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นกับส่วนราชการ/หน่วยงาน องค์กรเอกชนและประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานโครงการ
- 1.4 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ระหว่างการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

2. แนวทางและวิธีการประเมินผล

ศึกษารายละเอียดการประเมินจากคู่มือการใช้โปรแกรม เพื่อสร้างความเข้าใจรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้วัตถุประสงค์ที่เหมาะสม ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติม ปรับปรุงวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการบางประการ กำหนดประเด็นประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้ประเด็นที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามได้ปรับปรุงประเด็นขึ้นใหม่บางประเด็นเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผลโครงการและพัฒนาเครื่องมือประเมินคือแบบสอบถาม (ปลายเปิด-ปิด)

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว/ประชาชนทั่วไป/นักเรียน/นักศึกษา/รับจ้างทั่วไป จำนวน 250 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล คือแบบสอบถาม (ปลายเปิด-ปิด) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม
- ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการทอแบบสอบถามและสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ณ ศาลาผูกเสี่ยวและคຸ້ມວັດທະນະຖາວອນຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ ในงานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2565

3. สรุปผลการติดตามและประเมินผล

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 และเป็นเพศชาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60 จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 250 คน

3.2 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565

แสดงผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 ระหว่างการดำเนินโครงการ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.08 สำหรับการประเมินความพึงพอใจในรายประเด็นคำถาม มีผลความพึงพอใจจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

1.ด้านการประชาสัมพันธ์ (%)

1.1. การประชาสัมพันธ์การแสดงในแต่ละวันชัดเจน เหมาะสมชวนให้ติดตาม	คิดเป็นร้อยละ 90.8
1.2. ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณี เหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 90.4
1.3. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั่วถึง	คิดเป็นร้อยละ 90.2
1.4. การประชาสัมพันธ์มีการสื่อสารที่เหมาะสมและชวนให้ติดตาม	คิดเป็นร้อยละ 90.2
1.5. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมในแต่ละวันชัดเจนเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 89.6
1.6. มีเอกสาร/แผ่นพับ/ข้อมูล การให้บริการเพียงพอ	คิดเป็นร้อยละ 88.0

2.ด้านสถานที่จัดงาน (%)

2.1. การตกแต่งสถานที่บริเวณคัมภีร์วัฒนธรรมสวยงามเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 92.8
2.2. ระบบเครื่องเสียง/แสง การจัดการแสดงบริเวณคัมภีร์วัฒนธรรม	คิดเป็นร้อยละ 92.8
2.3. สถานที่/พื้นที่ บรรยากาศการจัดงานเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 92.6
2.4. การต้อนรับ/การอำนวยความสะดวกเข้าร่วมงานในคัมภีร์วัฒนธรรม	คิดเป็นร้อยละ 92.6
2.5. สถานที่จัดงานสื่อถึง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 91.8
2.6. สถานที่นั่งชมการแสดงบนเวที มีความพอเพียง เหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 90.2

3. ด้านการจัดกิจกรรมบริเวณคัมภีร์วัฒนธรรม (%)

3.1. กิจกรรมประกวดด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสม	คิดเป็นร้อยละ 93.6
3.2. กิจกรรมการแสดงมีความสวยงาม แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 93.4
3.3. การจัดกิจกรรมเปิดโอกาสทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม	คิดเป็นร้อยละ 93.4
3.4. กิจกรรมการแสดง ส่งเสริมความรู้ สร้างคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น	คิดเป็นร้อยละ 93.2
3.5. กิจกรรมการแสดงมีความน่าสนใจ สวยงามและมีความหลากหลาย	คิดเป็นร้อยละ 93.2
3.6. การจัดลำดับกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับช่วงเวลา	คิดเป็นร้อยละ 92.2

จากการสรุปผลค่าระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและจัดกิจกรรมคุ่มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญ ในด้านการจัดกิจกรรมบริเวณคุ่มวัฒนธรรม การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่มีความเหมาะสม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 93.6 ที่ประชาชนมีความพึงพอใจมากที่สุด ในการตอบแบบสอบถามเพราะมีความหลากหลาย ในด้านกิจกรรมการแสดงทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน เช่น การประกวดหมอลำกลอน การแสดงโปงลางอีสาน การแสดงดนตรีพื้นบ้าน ที่แสดงให้เห็นถึงความสวยงาม เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งทำให้เด็กเยาวชน และประชาชนทุกกลุ่มเกิดความสนุกสนาน ความประทับใจในวัฒนธรรมอีสาน ที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จนถึงปัจจุบัน รองลงมา ก็จะเป็นในส่วนของการจัดงาน ในด้านการตกแต่งสถานที่บริเวณคุ่มวัฒนธรรมสวยงามเหมาะสม และระบบเครื่องเสียง/แสง การจัดการแสดงบริเวณคุ่มวัฒนธรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 92.8 ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญ ในการจัดงานดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเพลิดเพลิน ในรูปแบบของการตกแต่งสถานที่และระบบแสง/สี/เสียง ของการจัดงานที่ได้นำเอาเอกลักษณ์วัฒนธรรมอีสาน มาจัดรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานเกิดความประทับใจ และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอีสาน และผลการประเมินความพึงพอใจ ในด้านการประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 90.8 นั้น ผู้จัดโครงการต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมงาน ได้รับรู้ถึงการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ Website/Facebook/Line วิทยุ เป็นต้น ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

4. อภิปรายผล

จากการติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคุ่มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ จึงได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. วิธีการหรือขั้นตอนของการผูกเสี่ยว ภายในคุ่มวัฒนธรรมของงานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ประจำปี ๒๕๖๕ จากการติดตามพบว่าในขั้นตอนของการผูกเสี่ยวแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนของการเตรียมงาน และขั้นตอนในการผูกเสี่ยว สำหรับขั้นตอนของการเตรียมงานจะรวมถึงการวางแผนให้หน่วยต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดขอนแก่น มาร่วมแสดงความคิดเห็นในการเตรียมงานและร่วมงานพิธีผูกเสี่ยว ในพิธีเปิดงานคุ่มวัฒนธรรมตามจังหวัดขอนแก่นมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการสนับสนุนงบประมาณ และดำเนินการจัดกิจกรรมภายในคุ่มวัฒนธรรม ได้แก่ การผูกเสี่ยว การแสดงศิลปวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นบ้านของชาวอีสาน การประกวดพานบายศรีและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้บริหารจัดการหรือเตรียมงานแบบมีส่วนร่วม โดยการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของการทำงาน ตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม (The Theory of Participation) โดยร่วมตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผนและการปฏิบัติการหรือการร่วมดำเนินการในการผูกเสี่ยว กล่าวคือมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดหาคู่เสี่ยวและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการแสดง ประกวดศิลปะพื้นบ้านของชาวอีสานในแต่ละวัน ซึ่งได้แก่ การแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน วงโปงลาง การประกวดสร้อยภูมัญ การประกวดกลองยาว การประกวดหมอลำกลอน การประกวดพานบายศรี และงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภารัตน์ แก้วบุญเรือง (2548) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผูกเสี่ยว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผูกเสี่ยว เช่น ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียมงานและขั้นตอนปฏิบัติการ ส่วนขั้นตอนติดตามและประเมินผลยังไม่ได้ดำเนินการ เป็นที่สังเกตว่างานวิจัย ของกฤษฎา พลเรือง และงานวิจัยของ นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง ไม่มีการติดตามและประเมินผลการผูกเสี่ยวรวมทั้ง

การจัดกิจกรรมภายในคຸ່ມวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าการวิจัยของ ภาษา พลเรือน จะมีการติดตามและประเมินผลบ้าง แต่ก็ไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เพราะได้ว่า ผู้ดำเนินการผูกเสี่ยว อาจจะให้ความสนใจและให้ความสำคัญในขั้นการติดตาม และประเมินผลการผูกเสี่ยวน้อยกว่า ขั้นเตรียมการและการดำเนินพิธีผูกเสี่ยวเพราะการประเมินผลการผูกเสี่ยว นั้นต้องรวบรวมข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการผูกเสี่ยว และคู่เสี่ยวด้วย กรณีการรวบรวมข้อมูลจากคู่เสี่ยว จะพบข้อจำกัดหลายประการเป็นต้นว่าเรื่องความยุ่งยากในการประสานงานคู่เสี่ยว เนื่องจากที่อยู่ของคู่เสี่ยว ไม่ละเอียดชัดเจนและงบประมาณและเวลา มีข้อจำกัดก็ยากที่จะดำเนินการได้

2. แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ในงานเทศกาลโหม่งนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ประจำปี ๒๕๖๕ จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว และการจัดกิจกรรมคຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น นั้นได้แก่ การรักษาอุดมคติและความหมายของคำว่า “เสี่ยว” ให้ได้มาตรฐานและการอนุรักษ์ สืบสานประเพณีท้องถิ่นของชาวอีสาน ให้คงอยู่สืบไปตกทอดไปยังคนรุ่นหลังมิให้ หายไปจากสังคมชาวอีสาน ควรให้องค์กรทั่วไปได้เรียนรู้และปฏิบัติให้ถูกต้อง ควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น Line Website และ Facebook ที่ประชาชนเข้าถึงง่าย ควรปลูกฝังกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาให้รู้จักประเพณีผูกเสี่ยวและการแสดงศิลปพื้นบ้านของชาวอีสาน โดยการให้เข้าร่วมกิจกรรม ในเทศกาลต่าง ๆ และพิธีผูกเสี่ยว การจัดหาคู่เสี่ยว ควรเป็นผู้ที่มีความรักใคร่รู้จักกัน มาก่อน ก็ยิ่งดีควรจัดทำหลักสูตรหรือโครงการเกี่ยวกับประเพณีผูกเสี่ยว และการแสดงพื้นบ้านของชาวอีสาน เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจและประโยชน์ของการผูกเสี่ยว ควรรณรงค์การจัดพิธีผูกเสี่ยวในเชิงกว้างและเชิงลึก ตลอดจนส่งเสริมวัฒนธรรมการแต่งตัวของคู่เสี่ยวในวันทำพิธีผูกเสี่ยว จะได้สืบสานประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับ การแต่งกายพื้นเมืองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาษา พลเรือน (2551) และงานวิจัยของ นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง (2548) ในประเด็นการประชาสัมพันธ์ ของประเพณีผูกเสี่ยวควรให้มากกว่านี้ และควรเก็บ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการผูกเสี่ยวของในงานเทศกาลโหม่งนาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น และงานขอนแก่นซอฟต์แวร์ ไว้ทุกปีด้วย

5. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการติดตามและประเมินผล

แนวทางในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัด กิจกรรมคຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2565 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์การผูกเสี่ยวและ การจัดกิจกรรมภายในคຸ່ມวัฒนธรรมให้โดดเด่นและทันสมัย ป้ายไวนิล และลงโซเชียลให้ครอบคลุมโดยเฉพาะ Line Website และ Facebook
2. ผู้เกี่ยวข้องควรขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังเยาวชน นักเรียน นักศึกษา โดยการปลูกฝังให้มี องค์กรความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเพณีการผูกเสี่ยวและกิจกรรมการแสดงศิลปพื้นบ้านให้หลากหลาย มีการประยุกต์ให้ทันสมัย
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีกิจกรรมการแสดงดนตรีพื้นบ้านถิ่นอีสาน เพื่อให้เกิดความหลากหลาย เกิดความสนุกสนาน ให้ผู้เข้าร่วมงานได้แสดงออกร่วมกัน และเกิดความประทับใจ
4. ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการผูกเสี่ยว ควรเก็บรวบรวมข้อมูลของคู่เสี่ยวที่สมัครผูกเสี่ยว ในโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคຸ່ມวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานของ คู่เสี่ยวและประโยชน์ในการติดตามประเมินผลครั้งต่อไป

.....

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คู่มือติดตามและประเมินผลการจัดทำและ
แปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กฤษฎา พลเรือง, การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอเปือยน้อยจังหวัดขอนแก่น
ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว, หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2551.
- วิไลวัจน์ กฤษณะภูติและคณะ, รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการผูกเสี่ยว : ศึกษาเฉพาะ
กิ่งอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น, คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2526.
- นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง, การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว, หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2548.
- สำเร็จ จันทสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. สถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2547.
- ประมวล พิมพ์เสน, ผูกเสี่ยว, ขอนแก่นการพิมพ์ : ขอนแก่น, 2546.
- พัชรี กุณจิตทอง.(2543), การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองชะอำ
จังหวัดเพชรบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชานโยบายสาธารณะ,
บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เลื่อน รัตนมงคล, ผูกเสี่ยว, โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา : ขอนแก่น, (มปป.).
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, กิจกรรมการแสดงและประกวดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน
ณ คุุ่มวัฒนธรรมฯ ประจำปี 2562, ขอนแก่น : 2553.
- ไตรรัตน์ แงดสันเทียะ. (2558). วิธีการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยวของชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลเปือยน้อย
อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม
การติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคຸ້ມວັດນຮຸ້ນຈັງຫວັດຂ່ອນແກ່ນ
ประจำปี๒๕๖๕

แบบประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยว
และการจัดกิจกรรมคัมภีร์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี ๒๕๖๕
ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๕

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ☒ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
๒. อายุ ☐ ไม่เกิน ๒๐ ปี ☐ ๒๑ - ๓๐ ปี ☐ ๓๑ - ๔๐ ปี
☐ ๔๑ - ๕๐ ปี ☐ ๕๑ - ๖๐ ปี ☐ ๖๐ ปีขึ้นไป
๓. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส
๔. ระดับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาต้น/เทียบเท่า ☐ ปวช./ปวส./อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
๕. อาชีพ ☐ ประชาชนทั่วไป ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ อื่นๆ.....
๖. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาท ☐ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท
☐ ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ☐ ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท
☐ มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป
๗. ภูมิลำเนา ☐ จังหวัดขอนแก่น ☐ ต่างจังหวัด (จังหวัด.....)
☐ ต่างประเทศ(ประเทศ.....)
๘. ทราบข่าวสารการจัดโครงการ/กิจกรรมจากสื่อใด
☐ ป้ายประชาสัมพันธ์ ☐ Website/Facebook/Line ☐ วิทยุ/โทรทัศน์
☐ บุคคลอื่นแนะนำ ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

มีต่อด้านหลัง.....

ตอนที่ ๒ ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงาน

ประเด็นคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านการประชาสัมพันธ์					
๑.๑ ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณี เหมาะสม					
๑.๒ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั่วถึง					
๑.๓ มีเอกสาร/แผ่นพับ/ข้อมูล การให้บริการเพียงพอ					
๑.๔ การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมในแต่ละวันชัดเจนเหมาะสม					
๑.๕ การประชาสัมพันธ์มีการสื่อภาษาที่เหมาะสมและชวนให้ติดตาม					
๑.๖ การประชาสัมพันธ์การแสดงในแต่ละวันชัดเจนเหมาะสมชวนให้ติดตาม					
๒. ด้านสถานที่จัดงาน					
๒.๑ สถานที่/พื้นที่ บรรยากาศการจัดงานเหมาะสม					
๒.๒ การตกแต่งสถานที่บริเวณคุ้มวัฒนธรรมสวยงามเหมาะสม					
๒.๓ การต้อนรับ/การอำนวยความสะดวกเข้าร่วมงานในคุ้มวัฒนธรรม					
๒.๔ ระบบเครื่องเสียง/ แสง การจัดการแสดงบริเวณคุ้มวัฒนธรรม					
๒.๕ สถานที่นั่งชมการแสดงบนเวที มีความพอเพียง เหมาะสม					
๒.๖ สถานที่จัดงานสื่อถึง ศิลปวัฒนธรรมและเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
๓. ด้านการจัดกิจกรรมบริเวณคุ้มวัฒนธรรม					
๓.๑ กิจกรรมการแสดงมีความน่าสนใจ สวยงามและมีความหลากหลาย					
๓.๒ การจัดลำดับกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับช่วงเวลา					
๓.๓ กิจกรรมการประกวดด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสม					
๓.๔ กิจกรรมการแสดงมีความสวยงาม แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น					
๓.๕ การจัดกิจกรรมเปิดโอกาสทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสืบสานประเพณี					
๓.๖ กิจกรรมการแสดง ส่งเสริมความรู้ สร้างคุณค่าศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น					
๔. โดยภาพรวมทั้งหมดท่านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ/ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

๓.๑ สิ่งที่ท่านประทับใจในการจัดกิจกรรมคุ้มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่นในครั้งนี้

.....

.....

๓.๒ การจัดงานครั้งนี้ ควรปรับปรุงในด้านใด

.....

.....

๓.๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

โปรดส่งแบบประเมินในกล่องรับคืน ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
องค์การองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

**การติดตามและประเมินผลโครงการประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคຸ້ມວັດທະນະຣຸມ
จังหวัดขอนแก่น ประจำปี2565**

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสิทธิกุล ภูคำวงศ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายประสิทธิ์ ทองแท่งไทย	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายธาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. ว่าที่ร้อยเอก พงเจตน์ พรภุณา	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นายนพกุล ปัญญาแก้ว	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
7. นางอาชีชะห์ ว่องไว	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายวิบูลย์ เรืองประเสริฐกุล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการฯ
2. นายณณทัตพัชรี กันตวธิ์ระณัต	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายวิศรุต ปู่เพ็ง	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
4. นายประไพ ชาญจระเข้	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. นางฐิติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
6. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
7. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
8. นางอาชีชะห์ ว่องไว	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
9. ดร.มงคล อติอนุวรรตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
10. นายประยุทธ์ ชาญนุวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
11. นางอาชีชะห์ ว่องไว	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ	กรรมการฯ/เลขานุการ

คณะทำงาน

1. นางเย็นแข จันทะรี	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
3. นายณัฐวัฒน์ แวมณีนวนดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นางสาวสุกฤตา หาญศรี	เจ้าพนักงานธุรการ ชำนาญงาน	คณะทำงาน
5. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน
6. นางสาวกรรณก วิริยปิยะ	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ	คณะทำงาน
7. นางสาวศิริวรรณ ตาหมื่น	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน
8. นางสาวภัสสร ประชุมพันธ์	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน

